

Štajerc" izhaja vsaki petek, datiran z dnevom naslednje nedelje.

Naročnina velja za Avstrijo: za celo leto 3 krome, za pol in četrť leta razmerno; za Ogrsko 4 K 50 vin. za celo leto; za Nemčijo stane za celo leto 5 kron, za Ameriko pa 6 kron; za drugo inozemstvo se računajo naročnino z ozirom na visokost poštnine. Naročnino je plačati naprej. Posamezne štev. se prodajajo po 6 v.

Uredništvo in upravitelj se nahajata v Ptuj, gledališko poslopje štev. 3.

Dopisi dobrodošli in se sprejemajo zastonj, ali rokopiše se ne vrača. Uredniški zaključek je vsak torek zvečer.

Za oznanila uredništvo ni odgovorno. Cena oznanil (inseratov) je za celo stran K 64, za 1/2 strani K 32, za 1/4 strani K 16, za 1/8 strani K 8, za 1/16 strani K 4, za 1/32 strani K 2, za 1/64 strani K 1. — Pri večkratnem oznanilu se cena primerno zniža.

Štev. 23.

V Ptuj, v nedeljo dne 6. junija 1909.

X. letnik.

Politika nasilja.

Prvaštvo je v svojem bistvu nasilno in teroristično. To so dokazale tudi zadnje deželno-zbornske volitve na Štajerskem. Ne samo, da se je ljudi s peklom in vragom strašilo, grozilo se jim je tudi z gmotnim oškodovanjem. Na eni strani so bile alarmirane vse tercijalke moškega in ženskega spola, da bi z babjim obrekovanjem onesnažile dobro ime vsacega naprednega volilca. Na drugi strani se je dejalo vernim naprednim kmetom, da ne pridejo v nebesa, ako ne volijo tega ali onega klerikalnega kandidata. Potem zopet se je napovedalo vsem kmetiskim volilec boju do noža in to v vsaki obliki, makari potom zločina in greha. Nasilje, grdo, surovo nasilje je začetek in konec prvaške politike.

Ali to ne samo pri volitvah, temveč sploh. Nasilno hujskanje obeh prvaških strank povzročilo je, da so se zgodili septembarski izgredi lanskega leta. Brezvestni hujskači silili so neuko mladino v prestopke postave. Pametnim gospodarskim kmetom se je šipe pobijalo; istotako nemškimi šolam. Napredne vinogradniške posestnike se je s kamenji napadalo in streljalo nanje. In posledice tega divjaštva? Zapeljani mladeniči so šli za mesece v ječo, v resnici krivi hujskači so se jim smejali.

Brez nasilja si prvaške politike sploh misliti ne moremo. Ko so se vršile volitve v ptujski okrajni odbor, bili so napredni volilci na cesti na tolovanski način napadeni. Okrajni odbor sadi po cestah sadno drevje. Vsak trezni človek priznati mora korist takega dela. Ali nahujškana prvaška fakinaža je že na raznih krajih mlada drevesa uničila in polomila. Okrajni odbor zgraditi hoče razne potrebne ceste. Kmetje zahtevajo to in prosijo za te ceste. Prvaki pa delajo proteste, samo da se teh cest ne more uresničiti, samo da se okraju in prebivalstvu velikansko škodo napravi. C. k. kmetijska družba izvršuje veliko gospodarsko delo; prvaki morajo to videti, vendar pa hujskajo proti nje. Kadar podeli država ali dežela vsaj nekaj podpore za po umjih ali suši prizadete kmete, takrat razdelijo prvaški župani le svojim sorodnikom in somišljenikom te podpore; naprednjaki pa ne dobijo nič. Prvaške posojilnice so grozile, da bodejo vsakemu posojilo odpovedale, kdor bi napredno volil. Ja celo gasilce, ki prihajajo iz proste volje, požrtvovalno in nesebično pri požarih pomagati, napadajo prvaški nahujškanci. Povsod nasilje, povsod terorizem!

V svoji politiki ne poznajo prvaške stranke nobene časti, nobenega usmiljenja. Tisočero nadebudnih eksistenc se je žrtvovalo tej prvaško-izdajalski politiki. Zgodovina prvaških konzumnih društev in denarnih zavodov je zgodovina tisočerih po krivdi drugih bankerotnih kmetiskih eksistenc.

Laž, obrekovanje, zloraba cerkve in vere, nasilje v gmotni revščini potom posojilnic, kamenje in revolver, ja celo kriva prisega, — to so postala bojna sredstva prvaške politike! Posledice so žalostne, — ječa, zaničevanje in bankerot... Takih revštev in take politike se mi napredni možje nikdar poprijeli ne bodedo.

Raje ponehamo z vsem delom, nego da bi se borili z umazanim, nepoštenim orodjem!

Ali mi vemo, da se ne da resnice premagati. Kar je v javnem življenju gnilega, neresničnega, polovičarskega, to konča in pogine samo ob sebi. Ljudstvo je postalo v trdem boju za obstanek revno in navadilo se je računati. Na prazne gradove, ki mu jih zida prvaštvo tam nekje v zraku, ne more in noče ljudstvo ničesar dati. Revščina kliče na krepko odpomoč; — ali ta odpomoč leži v kmetiski zavesti in v kmetiskem delu!

Zato delujemo naprednjaki mirno na gospodarskem polju naprej. Kaj nam more storiti prazno besedičenje nasprotnikov? Ljudstvo nas ceni po našem delu, ljudstvo je z nami in zato je bodočnost naša!

Politični pregled.

Suša in vlada. „Landbote“ piše: Po dolgi, mrzli zimi imajo zdaj trajno sušo, ki je že mnogo gozdnih požarov povzročila ter uničuje zdaj travnike in njive. Take bode kmetu preteklo leto nasproti sedanjemu skoraj boljše. Revščina je že tako napredovala, da mora kočar slamo iz strehe iztrgati, da jo daje zadnji kravi za krmo. Hlevi, ki so bili prejšnje čase polni lepe živine, so danes prazni. Zgodilo se bode torej veliko pomanjkanje živine in z njim zvišanje mesnih cen. Posestnikom se sicer obljubuje, da se jim bode davke in doklade odpisalo. Ali ako se mu po dolgem času smešno malo svotico tega odpisa naznani, ne ve kmet, ali bi se jokal ali smejal. Znano je pa tudi, da so te svote odpisa manjše nego troški, ki nastanejo iz preiskanja in popisovanja škode. Poslanci bi morali torej na to gledati, da bi se visoke svote komisij prizadetim kmetom dale. Kmetom se naj za Božjo voljo pomaga in to s tem, da se jim da primerno podporo ali pa da se več doklad in davkov odpise. Poslanci, na delo!

Zvišanje davka na pivo. Draga zunanja politika košta nas velikanske svote. Zato deluje finančni minister na zvišanje davkov. K temu pride tudi še, da so i dežele skoraj na beraški palici. Davek na pivo se hoče tako zvišati, da bode treba pri enem litru za 4 vinarje več plačati. Profesor Jalowetz piše o tej zadevi m. dr. sledeče: „Konzum pive se bode imelo torej od zvišenja davka zmanjšat za 40%. Vlada bode imela torej od zvišenja davka 78 1/2 milijonev kron. Od te svote dala bode deželam svoto dosedanje deželne naklade v znesku 32 milijonev 200.000 kron. Tako bi ostalo vladi 46 milijonev 360.000 kron. Danes pa dobiva od davka na pivo okroglo 74 1/2 milijonev. Torej bi tako zvišanje državi prav nič ne koristilo. Zato smo pač vsi zvišanju tega davka nasprotni!

Deželni zbori sklicali se bodejo začetkom jeseni na daljšo zasedanje. Dala se jim bode prilika, da izvršijo najvažnejša dela. Upamo, da bodejo politiko na stran pustili in se pečali edino s prepotrebni gospodarskim delom.

Monopol užigalic? Naša vlada se že dalje časa ukvarja z vprašanjem, je-li naj uvede mo-

nopol tudi na užigalice. Kakor znano, je ono blago monopolirano, katerega sme le država sama izdelovati in prodajati, kakor n. p. tobak, sol itd. Že 15. decembra se je vršilo v trgovinskem ministerstvu seja, na kateri se je govorilo o uvedbi monopola na užigalice. Sklenilo se je, da se v Avstriji ne smejo več ustanovljati fabrike užigalic, dokler se ne izda postava, tikoča se tega monopola. V Italiji in drugih državah že imajo monopol na vžigalice.

Zopet nemir? Dunajska „Reichspost“ poroča, da Srbija še ni odnehala s svojimi željami na Bozno in Hercegovino ter ostale srbske pokrajine na Avstrijskem. Srbija se baje pripravlja, da bi nas zopet pri prvi priložnosti napadla. Navidezno se bode Srbija zdaj le mirno držala. Popolnoma spremenila pa bode svojo taktiko. Tako bode opustila agitacijska središča v južnih delih naše države. Vsa agitacija za Srbijo se bode razširjevala odslej iz Prage. Baje ima tudi Srbija pogodbo z Rusijo in še z neko Avstriji sovražno velevlad. Tako poroča omenjeni list in zadeva je resna. Na vsak način bi bil skrajni čas, da bi vlada naše notranje veleizdajalce premagala.

Tajni kongres čeških anarhistov se je vršil te dni v Pragi. Govorilo se je o agitaciji proti vojaštvu in o mladinski organizaciji.

Prava davčna politika. Na Avstrijskem hoče vlada zvišati davke na pivo, žganje, življenska sredstva. Tudi angleški finančni minister potrebuje denarja. Ali mož je pametnejši; on bode uvedel davke na razne druge stvari, tako da ne bode obremenil ravno najrevnejših slojev prebivalstva. Angleška vlada hoče uvesti sledeče nove davke: na automobile in motorje, na bencin, zvišanje davka za „erbije“, dohodek, koleke za borzne papirje, prodajalne pogodbe, zvišanje colnine na tobak itd. Tudi pri nas bi bilo pametnejše, ako bi se obdačilo bogatine in ne samo reveže. Ali tako modra naša vlada doslej še ni postala.

Dopisi.

Poličane. Dragi „Štajerc“, že dolgo nisi nič poročal o naših političnih razmerah; mi smo mirni ljudje, seveda naprednega mišljenja. Pred par letmi se je naselil k nam v Poličane neki krojač Volovšek; že takrat je baje temu možu manjkalo nekoliko kolesčecov v glavi. Ali žalibog, sedaj se mu še slabi godi. Na enkrat je vrgel srajce in gate v kot: jaz nočem biti samo krojač; to je vse premalo za mene; gospod župnik so mi že zdavnej dejali, da se naj potrudim za občinski stolec... Ali žalibog poličanski „pirgarji“ tega nočejo! Hahaha! Mi svetujemo temu krojaču, da naj poprej svojo delavnico malo osnaži, da ne bodo njegovi učenci in delavci tiste neprijetne živalice okoli prodajalnih in gostilnah trosili. To bode veliko lepši za Vas, nego čez „Štajerca“ šimfati.

Iz Makolj. Kakšno gonjo se tukaj uganja, pač ni več za prinašati. Ako kdo klerikalnem omeni, da je prepovedano, na volite siliti, pravijo da to ni postava temveč politika. Veliko je volilcev, ki niso po svoji vesti oddali listke, temveč so le slušali klerikalnemu pritisku. Kako